

Asia: VN/31662/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta

Kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

Tulli kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle EU:n yleisen tuoteturvallisuusasetuksen täytäntöön panemiseksi tarvittavaksi lainsäädännöksi ja laiksi kulutuspalvelujen turvallisuudesta. Tullilla ei ole roolia kulutuspalvelujen valvonnassa, joten Tullin lausunto rajautuu kuluttajatuotteiden turvallisuutta koskeviin ehdotuksiin. Tulli pitää esitystä kuluttajatuotteiden osalta hyvänä ja kannatettavana.

Yleisen tuoteturvallisuusasetuksen mukaiset markkina- ja muut viranomaiset

Ehdotetun kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain 4 §:ssä säädetään markkina- ja muista viranomaisista. Kuten hallituksen esitysluonnoksessa on kerrottu (s. 43), ehdotetun 4 §:n 3 momentti vastaa nykytilaa niin, että Tulli valvoisi Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rinnalla yleisten kulutustavaroiden turvallisuutta säännöksessä tarkoitetuissa tilanteissa. Tulli kannattaa ehdotusta valvontaviranomaisten nykytilan säilyttämisestä.

Tulli esittää täsmennyksenä 4 §:n yksityiskohtaisten perustelujen ensimmäisen kappaleen loppuun (s. 42) Tullin lisäämistä tekstiin esimerkiksi seuraavalla tavalla (kursivoitu lisäys): ”Säännös vastaisi osaksi voimassa olevan kuluttajaturvallisuuslain 18 §:ää, ja kuten nykyisinkin, velvollisuus soveltaa lakia koskisi kaikkia kuluttajatuotteiden turvallisuutta valvovia viranomaisia ja yleisten kulutustavaroiden turvallisuuden valvonta kuuluisi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle ja 3 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa Tullille.”

Viranomaisten tehtävät ja toimivaltuudet

Tullilla ei ole huomautettavaa esitykseen.

Seuraamussääntely

Tulli kannattaa seuraamusmaksusta säätämistä ehdotetussa kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetussa laissa. Seuraamusmaksun määräämisen tulee kuitenkin olla markkinavalvontaviranomaisen näkökulmasta toteuttamiskelpoinen (esim. siitä saatava hyöty suhteessa aiheutuvaan työmäärään).

Ehdotuksessa seuraamusmaksun määrä on sidottu oikeushenkilön osalta liikevaihtoon ja luonnollisen henkilön osalta verotettaviin tuloihin (ehdotetun lain 10 §). Tietojen puuttuessa viranomaisen olisi arvioitava asiaa muun saatavan selvityksen perusteella. Tietojen tai muun selvityksen hankkimisen johdosta ehdotus vaikuttaa viranomaisen kannalta työläämmältä kuin kiinteä euromääräinen vaihteluväli seuraamusmaksulle, millainen esimerkiksi Tullin valvomalla elintarvikesektorilla on säädetty (ks. esim. laki eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta (1277/2019), 15 §). Lisäksi, jos tuoteturvallisuusvaatimuksia laiminlyövä toimija on toiminut muutoin epärehellisesti, voi prosentuaalinen maksimiseuraamuskin jäädä arvioinnin pohjana olevien tunnuslukujen johdosta liian pieneksi. Toisaalta prosentuaalinen seuraamusmaksu voi myös olla kiinteällä vaihteluvälillä olevaa seuraamusmaksua oikeudenmukaisempi, mikäli yhden prosentin osuus arvioidaan tarpeeksi tuntuvaksi maksimiseuraamukseksi (esim. 100 000 euron liikevaihdolla maksimimäärä olisi 1000 euroa vs. 500 000 euron liikevaihdolla 5000 euroa).

Ehdotetun lain 12 §:n 2 momentissa säädetään, että seuraamusmaksua ei määrätä sille, jonka samasta teosta on vireillä tai lainvoimaisesti ratkaistu seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia. Säännöksen yksityiskohtaisista perusteluista ei käy ilmi, tarkoitetaanko tällä toisessa viranomaisessa samanaikaisesti vireillä olevaa asiaa, vai kuinka tilanne voisi muutoin realisoitua. Lainkohdan yksityiskohtaisia perusteluja voisi tältä osin täydentää.

Ehdotetun lain 13 §:ssä säädetään seuraamusmaksun suhteesta rikosoikeudelliseen sääntelyyn. Tulli toimii tullirikosten esitutkintaviranomaisena. Tullirikoksia ovat esimerkiksi rikokset, joilla rikotaan sellaista muun lain säännöstä, jonka noudattamisen valvonta tai täytäntöönpano on Tullin tehtävänä sekä rikoksia, joihin sisältyy omaisuuden maahantuontia, maastavientiä tai Suomen kautta kuljettamista. Näin ollen myös ehdotetun lain osalta Tulli voi toimia esitutkintaviranomaisena. Ehdotetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan, jos samasta teosta on vireillä seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tai se on lainvoimaisesti ratkaistu, esitutkintaa ei saa aloittaa, kun epäiltynä on luonnollinen henkilö. Ehdotus on tältä osin tulkinnanvarainen. Onko tarkoitus, että vireillä olevan seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia tulee ensin päättää määräämättä seuraamusmaksua, mikäli on tarpeen aloittaa esitutkinta. Vai tarkoitetaanko säännöksellä sitä, että jos seuraamusmaksun määräämistä koskeva asia on aloitettu (esimerkiksi kuuleminen on käynnissä), niin asiaa ei voitaisi enää lainkaan siirtää esitutkintaan. Jälkimmäinen tulkinta olisi ongelmallinen. Tullissa on tavanomaista, että asiat tulevat vireille hallinnollisessa prosessissa, mutta mikäli esitutkintakynnys myöhemmin ylittyy, hallinnollinen prosessi päättyy ja asia siirtyy Tullin rikostutkintaan esitutkintaan. Ehdotetun lain osalta kyseeseen voisi esimerkiksi tulla tilanne, jossa toimijaa kuullaan rikkomuksesta, josta harkitaan määrättäväksi seuraamusmaksu. Kuulemisen aikana, ennen kuin seuraamusmaksupäätöstä on annettu, havaittaisiin esimerkiksi seuraavien tuontierien yhteydessä jotakin sellaista, mikä antaisi aiheen tarkastella myös jo vireillä olevaa asiaa toisin. Mikäli esitutkintakynnyksen tällöin arvioidtaisiin ylittyneen, tulisi asia voida päättää hallinnollisesti (määräämättä seuraamusmaksua) ja siirtää esitutkintaan. Toiminta ei rikkoisi

kaksoisrangaistavuuden kieltoa, koska seuraamusmaksua ei oltaisi vielä ehditty määrätä, vaikka asia onkin ollut jo vireillä. Esimerkiksi edellä mainitun eläinten sekä eräiden tavaroiden tuontivalvonnasta annetun lain (1277/2019) seuraamusmaksua koskevassa 15 §:ssä ei ole säädetty vastaavaa rajoitusta esitutinnan aloittamisesta.

Muut asiat

Ehdotuksessa esitetään kumottavaksi useita lakia alemman asteisia säädöksiä. Esityksen kohtaan 8.1. (s. 70) tulisi lisätä esityksessä (s. 15) kumottavaksi ehdotettava asetus suun kanssa kosketuksiin joutuvista tarvikkeista (402/1996).

Tietojenantoasetuksen kumoaminen

Ehdotuksessa esitetään kumottavaksi valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004, tietojenantoasetus), koska sääntely olisi päällekkäistä yleisen tuoteturvallisuusasetuksen säännösten kanssa. Tulli soveltaa tietojenantoasetusta säännöllisesti valvonnassaan. Nykyisellään kaikki tietojenantoasetuksessa vaadittavat tiedot on annettava suomen tai ruotsin kielellä siten kuin kielilain (423/2003) 34 §:ssä säädetään, jollei tietoja ole annettu yleisesti tunnetuilla ohje- ja varoitusmerkinnöillä (tietojenantoasetus 9.1 §). Suuren osan tietojenantoasetuksessa vaadituista tiedoista voidaan katsoa löytyvän jatkossa yleisen tuoteturvallisuusasetuksen 6 artiklasta koskien tuotteiden turvallisuuden arviointiin liittyviä seikkoja. Kuitenkaan 6 artiklassa ei suoraan vaadita tuotteen nimen ilmoittamista, mikä vaatimus on tietojenantoasetuksen 3.1 §:ssä, mitä puutetta Tulli on havainnut valvonnassaan.

Ehdotetun kuluttajatuotteiden turvallisuudesta annetun lain 3 §:n 1 momentissa säädetään siitä, mitkä tuoteturvallisuusasetuksessa vaadittavat tiedot olisi jatkossa annettava suomen tai ruotsin kielellä tai molemmilla. Säännöksessä viitataan tuoteturvallisuusasetuksen 9 artiklan 7 kohtaan ja 11 artiklan 4 kohtaan, joissa puolestaan puhutaan ”selkeistä ohjeista ja turvallisuustiedoista”. Sääntelystä ei kuitenkaan käy ilmi, kattaako tämä määrittely kaikki sellaiset tuoteturvallisuusasetuksen 6 artiklassa tarkoitetut tiedot, jotka tähän saakka on tullut antaa tietojenantoasetuksessa säädetyllä tavalla suomeksi tai ruotsiksi. Mikäli kansallinen liikkumavara sen mahdollistaa, Tulli pitäisi hyvänä, että laissa edellytettäisiin näiden tuoteturvallisuusasetuksen 6 artiklassa tarkoitettujen tietojen antamista kansallisilla kielillä.

Kulutuspalvelujen turvallisuutta koskevat ehdotukset

Kulutuspalvelujen turvallisuudesta annetun lain soveltamisala ja käsitteet

-

Kulutuspalvelun turvallisuuden arviointi

-

Palveluntarjoajan velvollisuudet ja niiden riskiperusteinen soveltaminen

-

Valvontakeinot ja -menettelyt

-

Seuraamussäätely

-

Muut asiat

-

Junka Henna
Tulli.fi - Tullivalvonta / Tuoteturvallisuusyksikkö